

категорією справ у 2019 році винесено 312 обвинувальний вирок: 15 – за результатами президентських виборів та 16 – за результатами парламентських виборів. У двох справах дії винних були кваліфіковані за сукупністю злочинів передбачених ч. 1 ст. 158-1 та ч. 1 ст. 158-2 КК України. Примітно, що жодна винна особа не понесла покарання у вигляді позбавлення чи обмеження волі. В переважній більшості випадків було укладено угоди з прокурором щодо визнання вини та призначено покарання у вигляді штрафу. У справах з кваліфікацією злочину за ч. 1, 2 ст. 158-1 КК України покарання у вигляді позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади (11 справ) та обмеження волі (4 справи) на підставі ст. 75 КК України винних осіб було звільнено від відбування покарання з випробуванням строком від 1 до 3 років.

Особливість цієї категорії кримінальних правопорушень полягає в тому, що протиправні дії охоплюють значну кількість складів кримінальних правопорушень із кваліфікуючими ознаками включно, що вимагає відповідної реакції законодавця з попереднім теоретичним обґрунтуванням та розробкою зазначеної проблематики на належному доктринальному рівні.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-54>

Кобильнік Д.А.

*доктор юридичних наук, доцент кафедри податкового права,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

ЩОДО ПИТАННЯ ПОДАТКОВО-ПРАВОВОГО ПРИМУСУ

Примус є ефективним способом регулювання правовідносин, хоча реалії суспільного життя сьогодні, нажаль, все ще характеризуються переважним браком правосвідомості громадян. Водночас необхідно наголосити на необхідності визначення меж застосування державою (через спеціально уповноважені органи державної влади) примусу до учасників певних правовідносин з підстав невиконання або неналежного виконання приписів законодавства. У цьому контексті, на нашу думку, йдеться про допустимість державного примусу як необхідний критерій обов'язковості останнього. Водночас допустимість примусу пов'язана зі справедливістю, а справедливість проявляється у пропорційності та раціональності у сфері відповідного правового регулювання.

При цьому ефективність державного примусу слід розглядати як правову примусову підставу в широкому розумінні, а пропорційність пов'язувати з певними індивідуальними обставинами, які можуть бути використані для коригування впливу державного примусу на конкретного суб'єкта з урахуванням особливостей кожного конкретного випадку.

У сукупності наведені міркування дозволяють зробити висновок, що державний примус має такі характеристики:

- застосовується спеціально уповноваженим суб'єктом;
- підстави та система застосування примусових заходів регламентовані законом;
- має виключно правовий характер;
- є способом організації та впливу на відповідні суспільні відносини, врегульовані нормами права;
- підставами для застосування таких примусових заходів є невиконання (порушення) або неналежне виконання вимог законодавства;
- підставою для застосування такого примусу є невиконання (порушення) або неналежне виконання вимог законодавства;
- передбачає настання різних несприятливих наслідків (майнових або організаційних обмежень) для суб'єкта, який допустив порушення принципу верховенства права;
- односторонній порядок застосування (застосовується лише державою без згоди іншої сторони, зокрема порушника норми права);
- межі його застосування визначаються законом за принципом пропорційності та розумності.

Можна розрізнити види примусу за галузями права. Такий підхід є цілком логічним та аргументованим і підтримується науковою спільнотою донині, виокремлюючи, зокрема, адміністративний примус, фінансовий примус та кримінально-правовий примус. Є.С. Дмитренко зазначає, примус у фінансовому праві-це обмеження особистого, організаційного або майнового характеру з метою охорони фінансових правовідносин, покарання правопорушників, запобігання правопорушенням і стимулювання суб'єктів цих правовідносин до належних дій у сфері фінансово-господарської діяльності. Владно-примусовий вплив, який здійснюється державою в особі її компетентних органів на суб'єктів фінансових правовідносин у разі вчинення ними фінансових правопорушень шляхом покладення на них певних негативних наслідків. Примусовий характер цих заходів проявляється в тому, що вони застосовуються без згоди іншої сторони, яка зобов'язана вчинити певну дію або утриматися від певного діяння [1, с. 222].

Схожу аргументацію розвиває О.М. Дуванський, виділяючи фінансово-правовий примус як самостійний вид державного примусу. На думку цього вченого, фінансово-правовий примус-це певний негативний вплив на суб'єктів фінансового права у вигляді обмежень особистого, організаційного чи майнового характеру, з метою охорони фінансових правовідносин, покарання правопорушників, запобігання правопорушенням та спонукання суб'єктів цих правовідносин до належної поведінки у сфері фінансової діяльності. Владно-примусовий вплив, який здійснюється державою в особі її компетентних органів на суб'єктів фінансового права у випадках вчинення ними фінансових правопорушень шляхом встановлення наслідків[2, с.1]. Загалом такий підхід можна підтримати, оскільки він відображає всі загальні ознаки державного примусу та присутній при його застосуванні у фінансовій сфері. Водночас низка факторів (динамічний розвиток суспільних відносин, триваючий євроінтеграційний процес, новітні законодавчі підходи до відповідного регулювання у сфері публічних фінансів тощо) поставили на порядок денний питання про необхідність виокремлення фінансового права як галузі права. Фактично, в сучасних умовах бюджетне право та податкове право, зокрема, слід розглядати як окремі галузі права, тоді як раніше вони вважалися підгалузями фінансового права. Це пов'язано з тим, що податкове право відповідає всім ознакам, які повинні бути притаманні галузі права, а саме: а) наявність однорідних суспільних відносин; б) наявність більш дрібних утворень (комплексних інститутів, органів та норм права); в) унікальні об'єкти та методи регулювання; г) наявність кодифікованих законів, що регулюють такі відносини. З огляду на викладене, вважаємо за доцільне та обгрунтоване виокремлення податково-правового примусу як окремої правової категорії та виду державного примусу.

Коли йдеться про податково-правовий примус, який є різновидом державного примусу, то цілком логічною є наявність системи примусових заходів, що застосовуються лише у податковій сфері. У цьому контексті вважаємо недоцільним розмежування в системі заходів податкового примусу між різними заходами податково-правового примусу, які проявляються як через обтяжуючі, так і через заохочувальні заходи. Однією з особливостей національного податкового законодавства України, яке набрало чинності з 1 січня 2021 року, є те, що до податкової відповідальності можуть бути притягнуті не лише суб'єкти, пов'язані з оподаткуванням, а й адміністративні органи та їхні працівники, а також застосування податково-правової відповідальності та штрафних санкцій. Відповідно до частини 4 статті 109 Податкового кодексу України, відповідальність за вчинення податкового правопорушення несе суб'єкт владних повноважень, незалежно від

наявності його вини. Водночас передбачено, що контролюючий орган (службова (посадова) особа) несе відповідальність у вигляді відшкодування збитків особі, щодо якої вчинено податкове правопорушення [3, ст. 110, п. 110.3].

Література:

1. Дмитренко Е. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 592 с.

2. Дуванський О. М. Примусові заходи, пов'язані з невиконанням обов'язку зі сплати податків і зборів : дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2012. 206 с.

3. Податковий кодекс України від 2.12.2010. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n227>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-55>

Холявка С.В.

*аспірант кафедри цивільного права та процесу
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ДОГОВІР ЯК ПІДСТАВА ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Динамічний розвиток громадянського суспільства та економіки будь-якої держави потребує перманентного застосування нових технологій, винаходів, організаційно-технічних рішень та інших «позитивних» результатів інтелектуальної діяльності людини. В законодавстві новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери названі терміном «інновації» [1].

ЗУ «Про інноваційну діяльність» дає також визначення інноваційної діяльності – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Дефініцію інноваційної діяльності містить і ГК України у ст. 325: це діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм